

Bruxelles, 1.7.2020.
COM(2020) 276 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Potpora za zapošljavanje mladih: lakši prelazak u svijet rada za novu generaciju

„Nijedna država članica ne bi se smjela naći u situaciji da mora birati između odgovora na krizu ili ulaganja u svoje ljude. Zbog toga će Next Generation EU osigurati više sredstava za [...] borbu protiv nezaposlenosti mladih. Time će se ljudima omogućiti stjecanje vještina, znanja i kvalifikacija koje su im potrebne da se prilagode u današnjem svijetu brzih promjena¹.”

Predsjednica Ursula von der Leyen

1. UVOD: ULAGANJE U SLJEDEĆU GENERACIJU

U skladu s europskim stupom socijalnih prava Komisija je odmah na početku svojeg mandata utvrdila program za socijalnu Europu², koji je usredotočen na ljude. Otada Komisija u svojem radu daje prednost pomaganju mladima te ispunjuje svoje obećanje. Jača obrazovanje i osposobljavanje, potiče zapošljavanje mladih, osigurava pravedne uvjete rada i poboljšava pristup socijalnoj zaštiti za sve, jer su mladi sljedeća generacija i zaslužuju sve mogućnosti za razvoj svojeg punog potencijala za oblikovanje budućnosti našeg kontinenta.

Pandemija bolesti COVID-19 istaknula je potrebu za nastavkom tih aktivnosti i njihovom bržom provedbom. Iako je pandemija ponajprije zdravstvena kriza, njezine su posljedice snažno uvukle EU u duboku recesiju³. Sve veći broj zahtjeva za naknadu za nezaposlenost nagovještuje nove poteškoće. Stopa nezaposlenosti povećavat će se za sve dobne skupine, ali mladi su već sada nerazmjerno pogođeni⁴. Više od šestine mladih prestalo je raditi od izbijanja krize⁵. Mnogi su radili u najteže pogođenim sektorima, kao što su smještaj, hrana, umjetnost, zabava, veleprodaja i maloprodaja⁶. Ostali sad nastoje ući na tržište rada kada ti sektori više ne zapošljavaju.

Sada je trenutak da države članice i europske institucije usmjere svoju pozornost na sljedeću generaciju. Globalna financijska i gospodarska kriza pokazala je da ne smijemo odgađati odgovor. Rani znakovi problema na koje danas ne reagiramo mogu imati učinak lavine i dovesti do nepopravljive štete za samo nekoliko godina. Zahvaljujući fleksibilnosti Komisijinih investicijskih inicijativa kao odgovor na koronavirus, brojne su države članice brzo pokrenule privremene mjere za borbu protiv krize. Uz pomoć Europskog socijalnog fonda (ESF) zadržavaju radna mjesta i kompenziraju poremećaje u provedbi obrazovanja i

¹ Govor predsjednice von der Leyen u Europskom parlamentu, 27. svibnja 2020.

² Komunikacija „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju”, COM(2020) 14 final.

³ Europska komisija (2020.), Europska gospodarska prognoza, proljeće 2020.

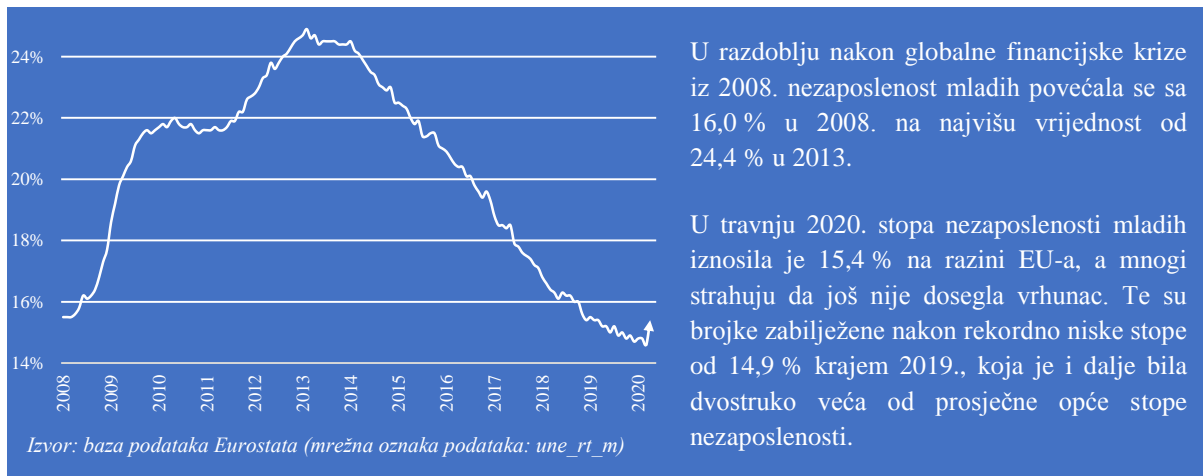
⁴ ILO (2020.), *Preventing exclusion from the labour market: Tackling the COVID-19 youth employment crisis* (Sprečavanje isključivanja s tržišta rada: rješavanje krize u vezi sa zapošljavanjem mladih uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19).

⁵ ILO (2020.), *ILO Monitor: COVID-19 and the world of work (Fourth edition)* (Izvešće ILO-a: COVID-19 i svijet rada (četvrto izdanje)).

⁶ McKinsey & Company (2020.), *Safeguarding Europe's livelihoods: mitigating the employment impact of COVID-19*. (Kako zaštititi europsko gospodarstvo: ublažavanje učinka bolesti COVID-19 na zaposlenost).

osposobljavanja tijekom pandemije. Osim toga, novi instrument za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE)⁷ omogućit će financijsku pomoć u vrijednosti do 100 milijardi EUR koja će se dodjeljivati državama članicama u obliku zajmova kojima se podupiru njihovi programi skraćenog radnog vremena i slične mjere za samozaposlene. Nadovezujući se na prijedlog Komisije o uspostavi instrumenta Next Generation EU⁸, sljedeći je logičan korak pomoći mladima da usmjere oporavak Europe.

Ta bi zajednička nastojanja trebala stvoriti više prilika i za sve mlade. Za mlade u brojnim državama članicama to je druga recesija koju su doživjeli. Netko tko je na vrhuncu prethodne krize zapošljavanja mladih navršio 18 godina danas ima tek 25 godina. S još težim problemima suočavaju se diskriminirane i ranjive skupine jer gospodarski padovi obično povećavaju nejednakosti. Mladi iz ranjivih skupina, kao što su mladi koji pripadaju rasnim ili etničkim manjinama, mladi s invaliditetom ili mladi koji žive u nekim ruralnim ili udaljenim područjima ili zapostavljenim gradskim područjima, suočavaju se s dodatnim preprekama ulasku na tržište rada⁹. Na primjer, stope zaposlenosti mladih s invaliditetom znatno su niže od stopa zaposlenosti mladih bez invaliditeta¹⁰, a mladi migranti i izbjeglice čine sve veći dio našeg mladog stanovništva i suočavaju se s posebnim preprekama i diskriminacijom. Kriza teško pogađa i mlade žene. Aktivne i ciljane politike bit će nužne kako bi se zajamčilo dopiranje do svih tih skupina.

⁷ SL L 159, 20.5.2020., Komisija ga je predložila 2. travnja 2020.

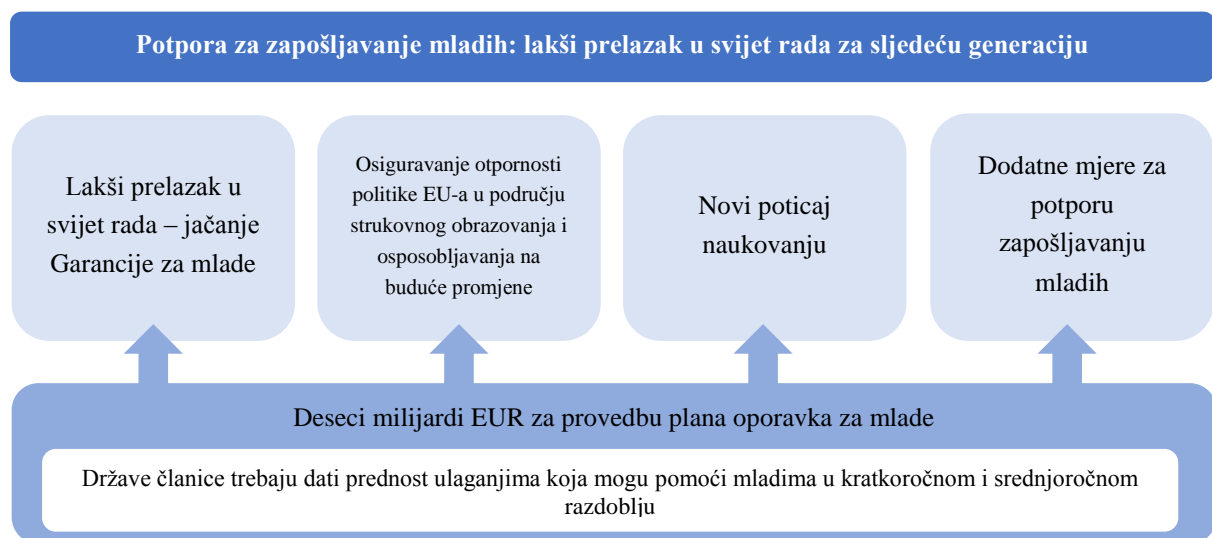
⁸ COM(2020) 441 final/2.

⁹ Stoga je potrebno jednako postupati prema svim ljudima bez obzira na spol, rasno ili etničko podrijetlo, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju, kao i na to je li riječ o osobama migrantskog podrijetla. Štoviše, to je povezano s aktualnim promišljanjima o demografskoj promjeni koja se odnose na odljev mozgova i sve veći pad broja stanovnika u regijama koje su posebno pogođene tom pojavom (COM(2020) 241 final).

¹⁰ ANED na temelju podataka koji se odnose na statistiku o dohotku i životnim uvjetima iz 2016. navodi da je stopa zaposlenosti mladih s invaliditetom u dobi od 20 do 29 godina bila tek nešto manja od 45 %, a razlika u zapošljavanju u odnosu na mlade bez invaliditeta povećala se u razdoblju od 2008. do 2016.

Inicijative predstavljene u ovoj Komunikaciji pridonose Komisijinoj strategiji oporavka nakon pandemije bolesti COVID-19. Jamče uključivanje digitalne i zelene tranzicije EU-a u samu srž naših politika zapošljavanja mladih. Njima se provodi europski stup socijalnih prava te podupire nova industrijska strategija. Ostali prijedlozi Komisije, kao što je Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, koji je donesen istog dana, pridonose povećanju zaposlenosti mladih¹¹.

U ovoj se Komunikaciji opisuje na koji način prijedlozi preporuka Vijeća „Lakši prelazak u svijet rada – jačanje Garancije za mlade” (odjeljak 2.) i „Strukovno obrazovanje i osposobljavanje za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost” (odjeljak 3.), zajedno s novim poticajem naukovanju (odjeljak 4.), pridonose stvaranju radnih mjesta za mlade. U Komunikaciji se predstavlja i niz dodatnih mjera za postizanje tog cilja (odjeljak 5.). **Komisijini prijedlozi instrumenta Next Generation EU i budućeg proračuna EU-a omogućit će znatno financiranje EU-a za zapošljavanje mladih (odjeljak 6.). Sada je na državama članicama da odrede prioritete među ulaganjima jer je zapošljavanje mladih prije svega njihova odgovornost.**

2. LAKŠI PRELAZAK U SVIJET RADA – JAČANJE GARANCIJE ZA MLADE

Proteklih godina Komisija podupire države članice kako bi mladima pružile odskočnu dasku za ulazak na tržište rada. Garancija za mlade iz 2013., pokrenuta na vrhuncu prethodne krize zapošljavanja mladih, potaknula je značajne promjene u brojnim državama

¹¹ COM(2020) 274 final. Ovu Komunikaciju dopunit će predstojeći prijedlozi Komisije o akcijskom planu za digitalno obrazovanje i europskom prostoru obrazovanja, i te će inicijative činiti cjelovit odgovor na poteškoće s kojima se suočava naša sljedeća generacija.

članicama. Njome su stvorene mogućnosti za mlade, potaknute su strukturne reforme i inovacije te ojačane javne službe za zapošljavanje. Od početka provedbe pomogla je da više od 24 milijuna mladih u cijelom EU-u uđe na tržište rada¹².

Prijedlog preporuke Vijeća „Lakši prelazak u svijet rada – jačanje Garancije za mlade” temelji se na tim važnim nastojanjima. S obzirom na to da prelazak iz škole na radno mjesto i održiva integracija na tržište rada traju dulje zbog promjenjive prirode rada i vještina za kojima postoji potražnja, njime se proširuje ciljana skupina kako bi obuhvaćala ne samo sve nezaposlene ili neaktivne mlade osobe mlađe od 25 godina nego i sve one mlađe od 30 godina. Njime se podupiru mjere za stvaranje radnih mjesta te razne mjere aktivacije kao što su savjetovanje, profesionalna orijentacija i zastupanje. Današnjim se prijedlogom jača sprečavanje nezaposlenosti i neaktivnosti mladih s pomoću boljih sustava praćenja i ranog upozoravanja te poboljšava kvaliteta ponuda tako što ih se povezuje s nedavno izrađenim okvirima za kvalitetu.

Prijedlogom se aktivno bori protiv rodnih, rasnih i etničkih stereotipa, a istodobno se podupiru raznolikost i uključivost, među ostalim i za mlade s invaliditetom. Srećom, brojni su mladi samo kratkotrajno nezaposleni, a da nisu uključeni u sustav obrazovanja i osposobljavanja. Da ne postoje osnovne poteškoće koje ih pojedinačno stavljaju u nepovoljan položaj, mogli bi relativno brzo prebroditi probleme uzrokovane ograničavanjem kretanja ili ekonomskim ciklusima. Međutim, kriza ne bi smjela dovesti do toga da izgubimo iz vida one do kojih je najteže doprijeti i kojima će trebati pružiti intenzivnu, često individualnu, potporu. Neki su mladi doista u opasnosti da na dulje vrijeme budu nezaposleni, a da nisu uključeni u sustav obrazovanja i osposobljavanja, posebno oni koji pripadaju ranjivijim skupinama našeg društva koje se čak i u najboljim vremenima suočavaju s velikim preprekama pri integriranju na tržište rada. Današnjim se prijedlogom uzimaju u obzir svi te se predlažu individualiziraniji i usmjereniji pristupi kako bi se osiguralo da nitko dulje od četiri mjeseca ne bude nezaposlen, a da nije uključen u sustav obrazovanja i osposobljavanja. Naglašava se i važnost partnerstava, na primjer s poslodavcima radi savjetovanja o promjenjivoj prirodi posla ili s pratećim socijalnim službama kako bi se na niz drugih načina mladi koji su u nepovoljnom položaju ponovno usmjerili na pravi put.

Današnjim se prijedlogom pridonosi i ubrzavanju prijeko potrebne digitalne i zelene tranzicije te uzimaju u obzir prilike i nesigurnosti koje ta tranzicija nosi sa sobom. Među ostalim, to se čini procjenom i poboljšanjem vještina i kompetencija potrebnih za pronalazak posla na tržištu rada koje se stalno mijenja. Nijedna mlada osoba ne bi smjela ući na tržište rada bez posjedovanja barem osnovnih digitalnih vještina te se prijedlogom predviđa kratko i praktično pripremno osposobljavanje povezano s konkretnim potrebama u

¹² Lokalne kontaktne točke za upis u program Garancija za mlade mogu se pronaći na portalu Europa na sljedećoj poveznici: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1218&langId=hr>.

pogledu vještina mlade osobe. Ubrzani tečajevi, otvoreni internetski tečajevi ili kratki intenzivni tečajevi mogu posebno poboljšati digitalne vještine mladih, kao i vještine potrebne za zelenu tranziciju, ali i poduzetničke vještine te vještine upravljanja karijerom. To je dodatno podržano Programom vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost.

Prijedlogom se pruža okvir za djelovanje.

Najbolje prakse postoje u cijeloj Europi, a zapošljavanje mladih postalo je ključan prioritet u proračunu EU-a. Sada je trenutak da države članice pojačaju svoje djelovanje, primijene naučeno i mobiliziraju sredstva EU-a (odjeljak 6.).

Prioritetne operacije za koje se mogu mobilizirati sredstva iz proračuna EU-a uključuju kratkotrajne tečajeve, jačanje sustava mapiranja, sustava ranog upozoravanja i sposobnosti praćenja (vidjeti odjeljak 6).

Ovoj Komunikaciji priložen je Komisijin Prijedlog preporuke Vijeća „Lakši prelazak u svijet rada – jačanje Garancije za mlade”¹³.

3. OSIGURAVANJE OTPORNOSTI POLITIKE EU-A U PODRUČJU STRUKOVNOG OBRAZOVANJA I OSPOSOBLJAVANJA NA BUDUĆE PROMJENE

Budući gospodarski oporavak prilika je da se ubrzaju reforme u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se pridonijelo održivoj konkurentnosti, socijalnoj pravednosti i otpornosti EU-a. Iako se u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju sve više vodi briga o potrebama našeg odraslog stanovništva za usavršavanjem i prekvalifikacijom, to obrazovanje ima ključnu ulogu i u podupiranju zapošljavanja mladih, posebno putem naukovanja, koje se ponekad naziva dvojnim sustavom učenja¹⁴. Međutim, pandemija bolesti COVID-19 snažno je utjecala na strukovno obrazovanje i osposobljavanje, pri čemu su učenje kroz rad i naukovanje možda najteže pogođeni jer su usmjereni na praktično osposobljavanje i izravno su povezani s radnim mjestom¹⁵. S obzirom na to da su škole i centri za osposobljavanje bili fizički zatvoreni te da se učenje odvijalo na daljinu, u obrazovanju i osposobljavanju – gdje se obično izjednačuju mogućnosti u našim društvima – bilo je poteškoća s rješavanjem problema siromaštva i socijalne isključenost mladih.

¹³ COM(2020) 277 final.

¹⁴ Tijekom gospodarske recesije uzrokovane globalnom financijskom i gospodarskom krizom pokazalo se da je strukovno obrazovanje i osposobljavanje ključan dio rada na podupiranju zapošljavanja mladih. Povećanju zapošljivosti posebno su pridonijeli naukovanje i kratkoročni programi strukovnog obrazovanja usmjereni na nezaposlene.

¹⁵ Cedefop (2020.), *How are European countries managing apprenticeships to respond to the COVID19 crisis? Synthesis report based on information provided by Cedefop community of apprenticeship experts* (Kako europske zemlje upravljaju naukovanjem kako bi odgovorile na krizu uzrokovanu pandemijom bolesti COVID-19? Zbirno izvješće na temelju informacija koje je dostavila Cedefopova zajednica stručnjaka za naukovanje).

Osiguravanje otpornosti sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na buduće promjene znači njihovo usklađivanje sa zelenom i digitalnom tranzicijom te oblikovanje tako da se mogu prilagoditi svim budućim izazovima. To znači ulaganje u njihovu digitalnu spremnost i osiguravanje pristupa potrebnim alatima i tehnologijama za svakog učenika, učitelja i nastavnika. Znači i poticanje razvoja čvrstog skupa vještina kako bi se ljude osposobilo da osmišljavaju i stvaraju proizvode i usluge te njima upravljaju na ekološki održiv način te kako bi se poslodavcima osigurala kvalificirana radna snaga koju trebaju.

Osuvremenjena i prilagodljivija politika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja omogućit će lakši prijelaz iz svijeta obrazovanja u svijet rada. U cijelom EU-u pridonijet će smanjenju broja mladih osoba koje ne rade i nisu u sustavu obrazovanja i osposobljavanja. Njome se utvrđuju ambiciozni ciljevi u pogledu zapošljivosti (82 %), izloženosti učenju kroz rad (60 %) i međunarodne mobilnosti (8 %) polaznika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Njome će se poboljšati i kvaliteta trajnog obrazovanja i ponuda za naukovanje kao dijela ojačane Garancije za mlade i time pomoći mladima koji su već u fazi prelaska iz škole na posao i prvih prelazaka s jednog radnog mjesta na drugo. Istodobno će se promicati bolje osiguravanje kvalitete programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i priznavanje kvalifikacija.

Osiguravanje otpornosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na buduće promjene zahtijeva prihvaćanje izvrsnosti i pravičnosti. Ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje trebale bi postati centri strukovne izvrsnosti koji nude inovativne načine izobrazbe, omogućuju pristup najnovijoj tehnologiji i djeluju kao poduzetnički inkubatori. To istodobno znači i aktivno rješavati pitanje rodne pristranosti i drugih oblika diskriminacije promicanjem jednakih mogućnosti s pomoću mjera kojima se promiče, na primjer, rodna ravnoteža u profesijama koje su tradicionalno „muške” ili „ženske”. To isto tako podrazumijeva uklanjanje prepreka koje onemogućuju sudjelovanje rasnih i etničkih manjina, uključujući Rome, osoba migrantskog podrijetla i osoba s invaliditetom, kojima je potrebno osigurati pristupačnost.

Danas je donesen Komisijin Prijedlog preporuke Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost¹⁶, koja je dio Programa vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost.

4. NOVI POTICAJ NAUKOVANJU

Naučnici koje danas osposobimo za nekoliko će godina biti visokokvalificirani radnici. U okviru naukovanja polaznici razvijaju vještine koje poslodavci traže te stječu spoznaje,

¹⁶ COM(2020) 275 final.

praktične sposobnosti i mreže za lakši ulazak na tržište rada i aktivno sudjelovanje u društvu. Naukovanja pridonose i bržem oporavku tržišta rada. Osiguravaju kvalificiranu radnu snagu za čitav niz sektora, čime se povećava produktivnost i konkurentnost malih i velikih poduzeća u cijelom EU-u. Naukovanja bi trebalo poticati i podupirati, kako je utvrđeno u prvom redu u prijedlogu Komisije o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju otpornom na buduće promjene.

Iako kvalitetna i učinkovita naukovanja imaju ključnu ulogu u očuvanju i stvaranju radnih mjesta za mlade, ona su bila posebno pogođena mjerama ograničavanja kretanja zbog pandemije bolesti COVID-19. Brojna mala i srednja poduzeća više ne mogu prihvaćati kandidate zbog nedostatka sredstava i poslovnih aktivnosti. Neke su države članice na tu situaciju odgovorile tako što su već pozvale poslodavce da još intenzivnije rade na očuvanju ponuda za naukovanja. Mogu se mobilizirati sredstva EU-a kako bi se pomoglo osigurati da naukovanja i dalje imaju ključnu ulogu u oporavku tržišta rada (odjeljak 6.).

Prioritetne operacije za koje se mogu mobilizirati sredstva iz proračuna EU-a uključuju izravne subvencije za naučnike u malim i srednjim poduzećima te bonusi za primanje na praksu naučnika iz nesolventnih poduzeća u druga poduzeća ili u centre za osposobljavanje unutar poduzeća (vidjeti odjeljak 6.).

Od svojeg osnutka 2013. **Europski savez za naukovanje** ima ključnu ulogu u stvaranju više od 900 000 prilika za mlade. **Sada će biti obnovljen kako bi se poboljšala naukovanja diljem EU-a, što će pridonijeti stabilnoj ponudi kvalitetnih i učinkovitih naučničkih mjesta za mlade**¹⁷.

Obnovljeni Savez pozvat će na preuzimanje novih obveza za digitalna i zelena naukovanja, usmjerenih na gospodarske sektore¹⁸ koji će biti na prvoj liniji tijekom tranzicije prema klimatski neutralnoj Europi. Okupljat će vlade, socijalne partnere, poduzeća, komore, regije, organizacije mladih, pružatelje usluga strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i skupine za strateško promišljanje¹⁹. U nastavku je navedeno što će, konkretno, obnovljeni Savez uključivati.

Zalaganje za kvalitetno i učinkovito naukovanje te poticanje država članica i poduzeća da se isto tako za njega zalažu promicanjem nacionalnih koalicija za naukovanje.

¹⁷ Savez jača kvalitetu, ponudu i cjelokupnu sliku naukovanja u cijeloj Europi te istodobno promiče mobilnost naučnika. Ti se ciljevi promiču putem nacionalnih obveza i dobrovoljnim sudjelovanjem dionika.

¹⁸ Kao što su sektori koji pridonose kružnom gospodarstvu, plavo gospodarstvo, održiva izgradnja i obnova zgrada, poljoprivreda, pametna mobilnost i energetika.

¹⁹ Obnovljeni Savez bit će integriran u pakt za vještine kao dio Programa vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost.

Poticanje potpore malim i srednjim poduzećima za osiguravanje stabilne ponude kvalitetnih i učinkovitih naukovanja.

Mobilizacija lokalnih i regionalnih tijela za pospješivanje naukovanja u lokalnom poslovnom okruženju.

Jačanje socijalnog dijaloga aktivnijim uključivanjem nacionalnih organizacija socijalnih partnera.

Uključivanje europskih odbora za sektorski socijalni dijalog kako bi proaktivno djelovali u području naukovanja u cilju usuglašavanja zajedničkih sektorskih obveza.

Podupiranje rada na zastupanju interesa naučnika u državama članicama ponovnim pokretanjem Europske mreže za naučnike.

Osim što pruža potporu državama članicama u području iskorištavanja sredstava EU-a za naukovanje i povezane reforme (vidjeti i odjeljak 6.), Komisija će dati novi poticaj Europskom savezu za naukovanje.

5. DODATNE MJERE ZA POTPORU ZAPOSŁJAVANJU MLADIH

Sve inicijative predstavljene u ovoj Komunikaciji **usmjerene su na pomoć mladima u EU-u, kako onima koje uskoro očekuje težak prelazak iz obrazovnih sustava na posao, tako i onima koji se suočavaju s poteškoćama pri prvim prelascima s jednog radnog mjesta na drugo.** Takva potpora ne smije biti nesustavna jer su prepreke s kojima se mladi suočavaju i osnovne poteškoće višestruke i raznolike. Kako bi se upotpunile te inicijative, u ovom je odjeljku opisan niz **konkretnih dodatnih mjera koje pridonose zapošljavanju mladih.**

Javne službe za zapošljavanje imaju ključnu ulogu. Imaju dugogodišnje iskustvo u području upravljanja promjenom karijere, stručne prakse, trajnog stručnog usavršavanja, usavršavanja i prekvalifikacije. Usprkos stalnim proračunskim ograničenjima te novom povećanju nezaposlenosti i programima skraćenog radnog vremena, javne službe za zapošljavanje spremno su odgovorile na nastalu situaciju iznimno korisnom razmjenom informacija o prvim poduzetim mjerama, problemima na koje se nailazilo i uspješnim primjerima odmah nakon izbijanja pandemije bolesti COVID-19²⁰.

²⁰ Europska komisija (2020.), Europska mreža javnih službi za zapošljavanje: mjere i aktivnosti koje javne službe za zapošljavanje poduzimaju kao odgovor na COVID-19.

Komisija će pružiti potporu Europskoj mreži javnih službi za zapošljavanje te ojačati njezin kapacitet za uzajamno učenje. Mreža djeluje na razini Europe te će dobiti zadaću da razmotri sveobuhvatno uzajamno učenje i razmjenu inovativnih praksi radi jačanja kapaciteta javnih službi za zapošljavanje u pogledu pružanja potpore za zapošljavanje mladih. To će uključivati jačanje partnerstava s ostalim dionicima te intenzivnije dopiranje do ranjivih skupina mladih.

Podupiranje samozapošljavanja još je jedno važno sredstvo za ubrzavanje oporavka tržišta rada. Međutim, mladima uglavnom nedostaju mreže putem kojih mogu pristupiti, na primjer, sredstvima za poslovanje i poduzetničkim vještinama. Svrshodnim razmjenama najboljih praksi ojačat će se postojeće nacionalne i lokalne mreže za mlade koji žele postati poduzetnici. Takve mreže omogućuju novim poduzetnicima stupanje u kontakt s poduzećima, uzorima, inkubatorima i lokalnim službama za pružanje potpore za osnivanje poduzeća.

Komisija će podupirati jačanje mreža za mlade koji žele postati poduzetnici. Potpora će posebno biti usmjerena na mlade žene i ostale diskriminirane ili ranjive skupine te će se njome istodobno promicati mogućnosti samozapošljavanja u digitalnom i zelenom gospodarstvu.

Zahvaljujući socijalnom poduzetništvu samozapošljavanje je privlačnije mladima koji se inspiriraju poduzetničkim karijerama povezanim s pozitivnim i značajnim društvenim učinkom. Osim toga, organizacije socijalne ekonomije, kao što su zadruge i socijalna poduzeća, često su otpornije na gospodarske cikluse. One čine ekosustave u kojima prilagodljivije djeluju putem socijalnih inovacija i socijalnog uključivanja na lokalnoj i regionalnoj razini, što pogoduje i onima koji su najudaljeniji od tržišta rada.

Komisijin akcijski plan za socijalnu ekonomiju, koji se planira pokrenuti 2021., bit će isto tako usmjeren na mlade, uključujući poduzetničke mogućnosti koje stvara socijalna ekonomija, kao što su pomaganje lokalnim zajednicama, dogovaranje lokalnih zelenih planova i aktiviranje ranjivih skupina²¹.

Mladi koji još nisu ušli na tržište rada ili su tek kročili u svijet rada možda nemaju pristup socijalnoj zaštiti. Neke države članice već su uvele niz hitnih mjera potpore ranjivim skupinama koje prethodno nisu bile obuhvaćene, kako bi se ublažile gospodarske i socijalne posljedice pandemije bolesti COVID-19. Međutim, već je prije krize svijet rada postao nesigurniji.

²¹ Osim toga, akcijskim planom će se istražiti načini poboljšanja poduzetničkih vještina mladih u organizacijama socijalne ekonomije i socijalnim poduzećima, među ostalim i na temelju iskustva stečenog provedbom programa „Erasmus za mlade poduzetnike” i mjera koje se podupiru sredstvima iz ESF-a plus.

Među mladima sve više prevladavaju nestandardni oblici zapošljavanja, kao što je rad putem platformi. Ti oblici zapošljavanja mladima pružaju nove mogućnosti za ulazak na tržište rada, među ostalim, onda kada im je potrebna fleksibilnost kako bi kombinirali rad i obveze povezane s obrazovanjem ili pružanjem skrbi. Na temelju prošlogodišnje Preporuke Vijeća o pristupu socijalnoj zaštiti, Direktive o transparentnim i predvidivim radnim uvjetima te rada u okviru europskog semestra, trebamo ukloniti nedostatke u pogledu pristupa socijalnoj zaštiti u novim oblicima rada te istodobno poboljšati radne uvjete.

Prvo, Komisija ispituje probleme povezane s radom putem platformi te će 2021. predložiti mjere za poboljšanje radnih uvjeta ljudi koji rade putem digitalnih platformi.

Drugo, predstojeći Okvir za praćenje pristupa socijalnoj zaštiti usredotočit će se na pristup ljudi u raznim oblicima zaposlenja, uključujući nestandardne ugovore, koji su posebno relevantni za mlade. To će pridonijeti utvrđivanju nedostataka i mjera potpore za njihovo uklanjanje.

Treće, Komisija će pokrenuti posebnu studiju o pristupu mladih socijalnoj zaštiti. Njome će se utvrditi uvjeti za ostvarivanje prava na davanja u raznim oblicima zaposlenja, čime će se omogućiti prijeko potrebna razmjena dobrih praksi.

6. PRORAČUN EU-A ZA PROVEDBU PLANA OPORAVKA ZA MLADE

Komisijinim prijedlogom za instrument Next Generation EU i dugoročni proračun EU-a osiguravaju se znatna sredstva²² za podupiranje zapošljavanja mladih, u okviru velike proračunske inicijative za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica pandemije. U kratkoročnom razdoblju, u okviru inicijative REACT-EU²³ dodijelit će se 55 milijardi EUR za financiranje kohezijske politike u razdoblju od 2020. do 2022. Predlaže se da iz te omotnice 5 milijardi EUR bude dostupno već ove godine. Ta će se dodatna financijska sredstva dodijeliti državama članicama uzimajući u obzir nekoliko kriterija, a jedan je od njih učinak trenutačne krize na nezaposlenost mladih. Dopuna Europskom socijalnom fondu bit će posebno važna za uklanjanje prepreka s kojima se suočavaju mladi, a koje su već uočene u svim državama članicama.

Nadalje, novopredloženi Mehanizam za oporavak i otpornost daje jedinstvenu mogućnost za ubrzavanje prijeko potrebnih strukturnih reformi u srednjoročnom razdoblju. Predloženim proračunom od 560 milijardi EUR podupirat će se ulaganja i reforme koji su ključni za trajni oporavak i povezani su s europskim semestrom.

²² Svi su iznosi u cijenama iz 2018., osim 5 milijardi EUR u okviru inicijative REACT-EU za 2020.

²³ Financira se sredstvima prikupljenima za instrument Next Generation EU za razdoblje nakon 2020. te prilagodbom postojećeg financijskog okvira za 2020.

Da bi mogle primiti potporu u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, države članice morat će izraditi planove za oporavak i otpornost. Tim bi planovima trebalo obuhvatiti gospodarske i socijalne posljedice krize, digitalnu i zelenu tranziciju te relevantne prioritete utvrđene u okviru europskog semestra²⁴. Davanje prednosti podupiranju zapošljavanja mladih i povezanih reformi može imati trajan učinak na dotičnu državu članicu u pogledu potencijala rasta, otvaranja radnih mjesta i socijalne otpornosti.

Te će se mjere u razdoblju financiranja od 2021. do 2027. dopuniti iz Europskog socijalnog fonda plus s predloženim proračunom od 86 milijardi EUR. Sredstvima iz tog fonda podupirat će se čitav niz mjera zapošljavanja, obrazovanja i osposobljavanja koje su navedene u prijedlogu „Lakši prelazak u svijet rada – jačanje Garancije za mlade”, kao i sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te reforme naukovanja. U tu je svrhu Komisija 28. svibnja 2020. predložila izmijenjeni zakonodavni prijedlog o Europskom socijalnom fondu plus. U njemu predlaže da se one države članice u kojima je nezaposlenost mladih posebno visoka obvežu namijeniti 15 % dodijeljenih sredstava za mjere zapošljavanja mladih. Taj je fond važan izvor financiranja za prijedlog „Lakši prelazak u svijet rada – jačanje Garancije za mlade”²⁵.

Inicijative predstavljene u ovoj Komunikaciji mogu se podupirati i iz drugih instrumenata EU-a. Europski fond za regionalni razvoj i program InvestEU, kroz svoj programski dio namijenjen socijalnim ulaganjima i vještinama (s predloženim proračunom od 3,6 milijardi EUR) te novi instrument za strateška ulaganja (s predloženim proračunom od 31 milijarde), mogu osigurati važna, na buduće promjene otporna ulaganja u infrastrukturu za obrazovanje i osposobljavanje, modernizaciju i prilagođavanje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te prijelaz na tehnologije koje nisu štetne za okoliš. Sastavnicom programa InvestEU namijenjenom malim i srednjim poduzećima može se pomoći manjim poduzećima da ispune svoje potrebe za osposobljavanjem i ojačaju kapacitete za zapošljavanje mladih²⁶. U okviru instrumenta za tehničku potporu²⁷ može se

²⁴ U Komisijinim preporukama po državama članicama za 2020., koje su donesene u okviru europskog semestra i u fazi su potvrđivanja u Vijeću, snažan se naglasak stavlja na jačanje aktivnih politika tržišta rada te usavršavanje, posebno za mlade. Komisija je predložila 19 preporuka o aktivnim politikama tržišta rada i službama za zapošljavanje te 22 preporuke o poticanju razvoja vještina, jednakom pristupu kvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju te digitalnom učenju. Te će preporuke po zemljama biti ključna smjernica za relevantne reforme.

²⁵ Komisija je predložila da države članice u kojima je stopa mladih koji ne rade i nisu uključeni u sustav obrazovanja i osposobljavanja viša od prosjeka EU-a namijene 15 % (umjesto ranije predloženih 10 %) sredstava iz Europskog socijalnog fonda plus za mjere zapošljavanja mladih. U kontekstu potpora za ponude za zaposlenje, stalno obrazovanje, naukovanje i pripravništvo, bit će važno nastojati postići bolju ravnotežu između tih četiriju raspoloživih mogućnosti.

²⁶ Osim toga, program Erasmus+ znatno će povećati mogućnosti mladih, učitelja i nastavnika za učenje i osposobljavanje u inozemstvu, uključujući u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. U okviru zajedničke poljoprivredne politike i dalje će se ojačanim skupom instrumenata podupirati mladi koji bi se željeli baviti poljoprivredom te mladi koji žive u ruralnim područjima. Programom Digitalna Europa i programom jedinstvenog tržišta pridonijet će se financiranju ciljeva za poticanje zapošljavanja mladih, posebno mjerama usmjerenima na stjecanje digitalnih vještina i promicanje poduzetništva kod mladih.

mobilizacijom financijskih sredstava EU-a i tehničkim znanjem i iskustvom poduprijeti države članice u pripremi i provedbi reformi, posebno u području politika koje se odnose na obrazovanje i osposobljavanje te tržište rada.

Komisija poziva države članice da intenzivnije podupiru zapošljavanje mladih, da u tu svrhu iskoriste jedinstvenu priliku za mobiliziranje desetaka milijardi eura iz budućeg proračuna EU-a te da među svoje prioritete uvrste neke od operacija navedenih u nastavku. Države članice trebale bi primijeniti mjere koje su najprikladnije za rješavanje posebnog problema s kojim se suočavaju.

*Sveukupan cilj EU-a jest **povećati razinu potpore namijenjene zapošljavanju mladih** u odnosu na razdoblje financiranja 2014.–2020., koja bi prema procjeni iznosila **22 milijarde EUR**²⁸. Predložena dodatna sredstva u okviru instrumenta Next Generation EU i čitavog niza instrumenata koji su predviđeni predloženim dugoročnim proračunom EU-a (2021.–2027.) pružaju jedinstvene mogućnosti za postizanje tog cilja.*

Komisija će aktivno surađivati s nacionalnim tijelima te pripremiti smjernice kako bi se osiguralo da se za potporu za zapošljavanje mladih dodijele odgovarajuća sredstva EU-a. Komisija će posebno podupirati i poticati države članice da prednost daju ulaganjima u digitalnu i zelenu tranziciju namijenjenima zapošljavanju mladih te da u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost iskoriste europski zeleni plan za stvaranje radnih mjesta.

U nastavku su navedene neke od operacija koje se mogu podupirati sredstvima iz budućeg proračuna EU-a, posebno sredstvima iz instrumenta Next Generation EU i dugoročnog proračuna EU-a, čiji se rezultati očekuju u *kratkoročnom razdoblju*.

Programi skraćenog radnog vremena usmjereni na mlade zaposlenike i slične mjere za mlade samozaposlene osobe kako bi ih se zaštitilo od rizika od nezaposlenosti i gubitka prihoda.

Socijalna zaštita u obliku zamjenskog prihoda ili doplatka, kao što su davanja za nezaposlenost, paušalni iznosi ili plaćena bolovanja za mlade radnike koji su prethodno bili isključeni iz socijalne zaštite i/ili su imali ograničen pristup socijalnoj zaštiti zbog strogih kriterija prihvatljivosti ili zbog svojeg statusa na tržištu rada (npr. samozaposlene osobe).

Izravne subvencije za naučnike u malim i srednjim poduzećima, uključujući naknade, bonuse za primanje naučnika i privremeno socijalno osiguranje, kao i plaće mentora i/ili njihove socijalne doprinose, kako bi se stabilizirala i povećala ponuda

²⁷ COM(2020) 409 final.

²⁸ To obuhvaća ulaganja Europskog socijalnog fonda i Inicijative za zapošljavanje mladih, uključujući nacionalno sufinanciranje.

kvalitetnih i učinkovitih naukovanja.

Izravne subvencije za zapošljavanje, uključujući subvencije za plaće, bonuse za primanje novih zaposlenika te privremene doprinose za socijalnu zaštitu, kako bi se olakšalo stjecanje radnog iskustva i/ili prvo, kvalitetno zaposlenje mladih. Te su mjere posebno učinkovite ako su dobro usmjerene i kombinirane s mjerama osposobljavanja.

Financijska pomoć studentima, neovisno o tome obrazuju li se na tradicionalan način, kombiniranim učenjem ili putem interneta, u obliku bespovratnih sredstava ili zajmova s povoljnim kamatama te državnih jamstava, kako bi se mladima omogućilo da produlje studij ili da se ponovno uključe u obrazovanje ili osposobljavanje.

Kratki tečajevi (kao što su kratki tečajevi učenja, ubrzani intenzivni tečajevi ili radionice) za usavršavanje nezaposlenih ili neaktivnih mladih osoba kako bi se mogle odmah uključiti na tržište rada, koji su usmjereni na, primjerice, digitalne vještine, zelene vještine, poduzetničke vještine i vještine upravljanja karijerom.

Načini za ponovno uključivanje u obrazovanje i osposobljavanje, uključujući programe za pružanje drugih prilika za obrazovanje, posebno za osobe koje su rano napustile obrazovanje ili osposobljavanje i niskokvalificirane mlade osobe.

Angažiranje naučnika iz nesolventnih poduzeća u drugim poduzećima ili u centrima za osposobljavanje unutar poduzeća

Bespovratna sredstva i zajmovi za osnivanje poduzeća za mlade poduzetnike kako bi mogli osnovati novo poduzeće i stvoriti radna mjesta.

U nastavku su navedene neke od prioritetnih operacija koje se poduzimaju kako bi se izbjegle posljedice nove krize zapošljavanja mladih i čiji se rezultati očekuju u *srednjoročnom razdoblju*, posebno iskorištavanjem sredstava iz instrumenta Next Generation EU i dugoročnog proračuna.

Jačanje kapaciteta javnih službi za zapošljavanje kako bi mogle, na primjer, doprijeti do većeg broja mladih osoba (uključujući one iz ranjivih skupina), pružiti individualiziraniju potporu (u pogledu savjetovanja, usmjeravanja i mentorstva) te ojačati pružanje integriranih usluga.

Ojačani sustavi mapiranja, sustavi ranog upozoravanja i sposobnosti praćenja kako bi se identificirale mlade osobe koje su nezaposlene ili neaktivne (ili su u opasnosti da to postanu), kao i provedba mjera usmjerenih na suzbijanje ranog napuštanja obrazovanja ili osposobljavanja, kako bi se pridonijelo boljoj strategiji prevencije.

Mreže mladih poduzetnika, programi mentorstva i poslovni inkubatori kako bi se osobama koje žele postati poduzetnici, posebno mladim ženama te diskriminiranim ili marginaliziranim skupinama, pomoglo da uđu na tržište rada te izgrade vještine potrebne

za razne poslovne modele, uključujući socijalno poduzetništvo.

Osposobljavanje u području upravljanja karijerom u okviru formalnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se mlade osobe pripremlilo za promjenljiv i nesiguran svijet rada te im se objasnili mogući koraci u pronalaženju posla ili primanju potpore.

Provedba reformi u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i naukovanja, što može uključivati ulaganja u reforme kurikuluma kako bi bili relevantniji za tržište rada, fleksibilniji i utemeljeni na modulima, proširivanje programa višeg strukovnog obrazovanja i osposobljavanja²⁹, uspostava sustava osiguravanja kvalitete i praćenja osoba koje su završile obrazovanje, osposobljavanje učitelja i nastavnika u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, podupiranje mobilnosti polaznika, učitelja i nastavnika uključenih u strukovno obrazovanje i osposobljavanje.

Ulaganja u infrastrukturu i tehnologiju za digitalno učenje te najnoviju industrijsku opremu i tehnologije u školama i centrima za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (uključujući centre strukovne izvrsnosti), kako bi strukovno obrazovanje i osposobljavanje bilo opremljeno za digitalnu i zelenu tranziciju.

Ulaganja u centre za osposobljavanje unutar poduzeća (neovisno o tome je li riječ o osnivanju novih centara, jačanju postojećih ili njihovu uključivanju u centre strukovne izvrsnosti), kako bi se malim i srednjim poduzećima pomoglo da pruže vrhunsko strukovno obrazovanje i osposobljavanje i naukovanje.

Ulaganja u povećanje relevantnosti obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada, uključujući u sektoru visokog obrazovanja, pružanjem potpore partnerstvima između poduzeća i obrazovnih ustanova koja podupiru ključne industrijske ekosustave i mreže malih i srednjih poduzeća, kao i povećanjem zastupljenosti učenja kroz rad u postojećim programima.

7. ZAKLJUČAK

Komisija poziva države članice da mobiliziraju snažnu međugeneracijsku solidarnost EU-a kako bi pružile potporu mladima u okviru oporavka od pandemije bolesti COVID-19. Zbog milijuna osoba koje su završile obrazovanje, osoba koje ulaze na tržište rada i onih koje su u fazi prvih prelazaka s jednog radnog mjesta na drugo dužni smo mobilizirati svu moguću potporu kako bismo im omogućili da razviju svoju puni potencijal. Sada je trenutak da ulažemo u našu sljedeću generaciju i pomognemo mladima da postanu pokretačka snaga za digitalno i zeleno gospodarstvo.

²⁹ Programi razine od 5. do 8. Europskog kvalifikacijskog okvira.

Prijedlozi preporuka Vijeća „Lakši prelazak u svijet rada – jačanje Garancije za mlade” i „Strukovno obrazovanje i osposobljavanje za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost” pružaju okvire. Komisija je predložila i instrumente za osiguravanje potrebnih financijskih sredstava. Komisija poziva države članice da žurno odobre oba prijedloga te da pojačaju potporu za zapošljavanje mladih iskorištavajući pritom puni potencijal proračuna EU-a.

Suradnja će biti od najveće važnosti. Promicanje zapošljavanja mladih zahtijeva snažnu suradnju među svim dionicima (posebno socijalnim partnerima, obrazovnim sektorom i organizacijama civilnog društva), kao i među tijelima vlasti na regionalnoj i lokalnoj razini. Na razini EU-a Komisija će dati novi poticaj **Europskom savezu za naukovanje** kako bi osigurala da naukovanja odigraju svoju ulogu u oporavku tržišta rada. Komisija računa na to da će Europski parlament i Vijeće kontinuirano sudjelovati u tom procesu te predlaže da s njima provede raspravu o pojačanoj potpori za zapošljavanje mladih. Na tome moramo zajednički raditi – u korist sljedeće generacije.